"कायम विना अनुदान" तत्वावर परवानगी दिलेल्या व शासन निर्णय, दिनांक १ व २ जुलै, २०१६ अन्वये अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या तथापि, शासन निर्णय, दिनांक ९ मे, २०१८ अन्वये वगळण्यात आलेल्या शाळांपैकी पात्र माध्यमिक शाळा व तुकड्यांना अनुदान मंजूर करणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन**

**शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग**

**शासन निर्णय क्रमांक : प्रामाअ-२०१८ /प्र.क्र.७३/एसएम-४,**

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : ०१ डिसेंबर, २०२१.

**वाचा :-** (१) शासन निर्णय शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक : माशाअ-२००९/ (५९९/०९)/ माशि-१, दिनांक २० जुलै, २००९.

(२) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक : माशाअ-२००९/ (५९९/०९)/माशि-१, दिनांक १५ नोव्हेंबर, २०११.

(३) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक संकीर्ण २०१२/ (१५०/१२)/माशि-१, दिनांक १६ जुलै, २०१३.

(४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-माशामु २०१६/ (११/१६)/एसएम-४, दिनांक १ जुलै, २०१६.

(५) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-प्राशामु २०१६/ (३८/१६)/एसएम-४, दिनांक १ जुलै, २०१६.

(६) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-माशामु २०१६/ (८२/१६)/एसएम-४, दिनांक २ जुलै, २०१६.

(७) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-माशामु २०१६/ प्र.क्र.१८/एसएम-४, दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१६.

(८) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-प्रामाअ- २०१८/ प्र.क्र.७३/एसएम-४, दिनांक ९ मे, २०१८.

(९) शासन निर्णय, अनुवि/४९१८/(४२/१८)/अर्थसंकल्प,दि. ५ सप्टेंबर,२०१८

(१०) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-प्रामाअ- २०१८/ प्र.क्र.७३/एसएम-४, दिनांक ५ जानेवारी, २०१९.

(११) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-प्रामाअ- २०१८/ प्र.क्र.७३/एसएम-४, दिनांक २ ऑगस्ट, २०१९.

(१२) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, क्रमांक:-प्रामाअ- २०१८/ प्र.क्र.७३/एसएम-४, दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१९.

(१३) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक), म.रा., पुणे यांचे पत्र क्र. अमाशा/थोबडे प्रशाला/२०२०-२१/माध्य.ब/एस-७/३३०१,दि.०५ ऑक्टोंबर, २०२१

**प्रस्तावना :-**

"विनाअनुदान" व "कायम विनाअनुदान" तत्वावर परवानगी दिलेल्या व अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या मान्यताप्राप्त खाजगी प्राथमिक व माध्यमिक शाळांना द्यावयाच्या अनुदान सुत्रामध्ये सुधारणा करुन सरसकट २० टक्के प्रमाणे अनुदान देण्याचा निर्णय मंत्रिमंडळाच्या दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१६ रोजीच्या बैठकीमध्ये घेण्यात आला होता. त्यानुसार दिनांक १४ जून,२०१६ पूर्वी अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या १,६२८ शाळा व २,४५२ तुकड्यांवरील १९,२४७ शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना शासन निर्णय, दिनांक १९ सप्टेंबर,२०१६ अन्वये, विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून सरसकट २०टक्के प्रमाणे अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे.

२. "कायम विनाअनुदान" तत्वावर परवानगी दिलेल्या व शासन निर्णय, दिनांक १ व २ जुलै, २०१६ अन्वये अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या मान्याताप्राप्त खाजगी प्राथमिक व माध्यमिक शाळा व वर्ग तुकड्यांना शासनाच्या पुढील आदेशापर्यंत २० टक्के प्रमाणे अनुदान मंजूर करण्याचा निर्णय मंत्रिमंडळाच्या दिनांक १७ एप्रिल, २०१८ रोजीच्या बैठकीत घेण्यात आला आहे.

३. शासन निर्णय, दिनांक १ व २ जुलै, २०१६ नुसार अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या राज्यातील काही बोगस व बनावट शाळांना अनुदान मंजूर केल्याबाबत मा.उच्च न्यायालय,औरंगाबाद खंडपीठ येथे दाखल झालेल्या जनहित याचिका क्रमांक ०३/२१८ मध्ये शासनाने, या शाळांची सखोल तपासणी करून या शाळांना अनुदान मंजूरीबाबत नव्याने निर्णय घेण्यात येईल असे प्रतिज्ञापत्रात स्पष्ट केले होते. सदर जनहित याचिकेसोबतच्या यादीतील ५१ शाळा व १९ शाळांच्या तुकड्यांबाबत सखोल तपासणी करुन निर्णय घ्यावयाचा असल्याने या शाळा वगळून उर्वरित शाळा व तुकड्यांना संदर्भाधिन क्र. ८ येथील शासन निर्णय,दिनांक ९ मे,२०१८ अन्वये शासनाच्या पुढील आदेशापर्यंत सरसरकट २० टक्के अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे. सदर ५१ शाळा व १९ शाळांमधील वर्ग/तुकड्यांपैकी तपासणी अंती पात्र ठरलेल्या ३८ माध्यमिक शाळा व १७ माध्यमिक शाळांच्या तुकड्यांना संदर्भाधिन अ.क्र.(१०),(११) व अ.क्र.(१२) च्या शासन निर्णयान्वये अनुदानास पात्र घोषित करण्यात आले आहे. संदर्भाधिन अ.क्र. (१३) येथील प्रस्तावाच्या अनुषंगाने श्रीमती महिला विकास मंडळ संचलित शिवशंकर थोबडे प्रशाला, थोबडेवस्ती, देगांव रोड, सोलापूर या शाळेचे इयत्ता ८ वी ते १० वी चे वर्ग व

त्यावरील ५ शिक्षक व ३ शिक्षकेतर पदांना अनुदान मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

**शासन निर्णय-:**

संदर्भाधीन शासन निर्णय, दिनांक ९ मे,२०१८ अन्वये वगळण्यात आलेल्या ५१ शाळा व १९ शाळांच्या वर्ग तुकड्यांपैकी शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी संदर्भाधीन क्र.१३ येथील पत्रान्वये शासनास सादर केलेल्या अहवालातील पात्र ठरविलेल्या श्रीमती महिला विकास मंडळ संचलित शिवशंकर थोबडे प्रशाला, थोबडेवस्ती, देगांव रोड, सोलापूर या शाळेतील इयत्ता ८ वी ते १० वी चे वर्ग व त्यावरील ५ शिक्षक व ३ शिक्षकेत्तर पदांना खालील अटी व शर्तींच्या अधिन राहून, दिनांक १ एप्रिल, २०१८ पासून दिनांक ३१ ऑक्टोंबर, २०२० पर्यंत २० टक्के तर, दिनांक १ नोव्हेंबर, २०२० पासून पुढील आदेशापर्यंत वाढीव २० टक्के अनुदान मंजूर करण्यात येत आहे.

**अटी व शर्ती** :-

(१) शासन निर्णय, दिनांक १५ नोव्हेंबर,२०११ व दिनांक १६ जुलै,२०१३ मधील सर्व निकष व अटींची पूर्तता करणे आवश्यक आहे. ज्या शाळांनी वरील अटींची पूर्तता केलेली नसेल, तरीही त्या शाळांचा प्रस्ताव अनुदानास पात्र घोषित करण्यासाठी शासनाकडे पाठविण्यात आला असेल, असे निदर्शनास आल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधीत विभागीय शिक्षण उपसंचालक व शिक्षणाधिकाऱ्यांवर राहील.

(२) सदर शाळेस शासनाकडून ज्यावर्षी प्रत्यक्ष अनुदान मंजूर करण्यात येईल, त्यावर्षीच्या संचमान्यतेनुसार मंजूर असलेली शिक्षक व शिक्षकेतर पदांना अनुदान अनुज्ञेय राहील.

(३) ज्या शाळांमध्ये विद्यार्थी,शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांची उपस्थिती "बायोमेट्रिक" प्रणाली द्वारे नोंदविण्यात येत आहे, अशाच शाळा अनुदानास पात्र राहतील.

(४) ज्या शाळांमध्ये शेवटच्या वर्गातील विद्यार्थी पटसंख्या ३० पेक्षा कमी असेल तसेच डोंगराळ व दुर्गम भागातील शाळांमध्ये शेवटच्या वर्गातील विद्यार्थी पटसंख्या २० पेक्षा कमी असेल अशा शाळा अनुदानास पात्र राहणार नाहीत. या शाळा अनुदान पात्रतेच्या निकषांमध्ये बसत नसल्यामुळे अशा शाळा "स्वयं-अर्थसहाय्यित" शाळा समजण्यात येतील.

(५) शासन निर्णय, दिनांक १५ नोव्हेंबर,२०११ मधील निकषांप्रमाणे शाळा जरी अनुदानास पात्र ठरत असली तरी शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या पद भरती संदर्भात "आरक्षण धोरणाचे" पालन केलेले नसेल अशा शाळांना अनुदान अनुज्ञेय राहणार नाही व अशा शाळा "स्वयं-अर्थसहाय्यित" शाळा समजण्यात येतील.

(६) शाळेमधील सर्व शिक्षकांच्या आधारकार्डसह वैयक्तिक मान्यतेचे आदेश “सरल” प्रणालीत भरल्याशिवाय शाळा अनुदानास पात्र राहणार नाही.

(७) सर्व शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना “राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेत” समाविष्ट होणे बंधनकारक राहील, अन्यथा शाळा अनुदानास पात्र राहणार नाही.

(८) सदरहू शाळांमधील सध्या रिक्त असलेल्या व भविष्यात रिक्त होणाऱ्या पदांवरील शिक्षक भरती सेवाप्रवेश विषयक प्रचलित नियमानुसार करणे बंधनकारक राहील.

(९) सर्व शाळांचे जिल्हा शैक्षणिक प्रणालीवरील (यु-डायस) क्रमांक आणि संबंधित शाळेत शिकत असलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांचे “आधारकार्ड” असणे आवश्यक आहे. आधार क्रमांकाच्या आधारे विद्यार्थी संख्या ग्राहय धरण्यात येईल.

२. **शैक्षणिक गुणवत्ता** :-प्राथमिक व उच्च प्राथमिक शाळेच्या संदर्भात सर्व वर्ग प्रगत असावेत. तसेच, माध्यमिक शाळेच्या संदर्भात इयत्ता ९ वी व १० वी च्या वर्गांचा निकाल १०० टक्के असावा. शाळेतील कोणत्याही वर्गांसाठी वरील निकष प्राप्त करण्यात कोणतीही शाळा सलग तीन वर्षे अपयशी ठरल्यास शाळेची मान्यता काढून शाळा बंद करण्यात यावी व शाळेतील विद्यार्थ्यांना नजीकच्या शाळेमध्ये समायोजित करण्यात यावे.

३. **क्षेत्रिय कार्यालयाची जबाबदारी** :-

(३.१) सदर शाळा व वर्गांबाबत उपरोक्त परिच्छेदामध्ये नमूद सर्व अटी व शर्तींची पूर्तता होत असल्याबाबत तसेच सर्व कागदपत्रांआधारे पडताळणी झाल्याबाबत शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांनी प्रमाणित करून त्याप्रमाणे संबंधित शिक्षणाधिकारी ( माध्यमिक) यांना कळविणे आवश्यक राहील.

(३.२) प्रत्यक्ष अनुदान वितरीत करण्यापूर्वी “सरल” प्रणालीनुसार सर्व माहितीची सत्यता पडताळणीची संयुक्तिक जबाबदारी संबंधित शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) व विभागीय शिक्षण उपसंचालक यांची राहील.

(३.३) या शाळेमध्ये संचमान्यतेनुसार शिक्षक व शिक्षकेत्तर पदे रिक्त असल्यास, शासकीय व खाजगी अनुदानित प्राथमिक व माध्यमिक शाळांमध्ये अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना समायोजनाने सामावून घेण्यासंदर्भातील शासनाच्या धोरणानुसार समायोजनाने पदे भरणे बंधनकारक राहील.

४. **शासनाचा स्वेच्छाधिकार** :-शाळा अनुदानासाठी पात्र म्हणून घोषित झाली म्हणजे त्या शाळेस अनुदानाच्या हक्क प्राप्त होत नाही. अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या शाळांना अनुदान मंजूर करणे हा शासनाचा “स्वेच्छाधिकार” असून निधीच्या उपलब्धतेनुसार शासन निकषपात्र शाळांना अनुदान मंजूर करण्याचा निर्णय घेईल. सदर अनुदान हे भूतलक्षी प्रभावाने लागू केले जाणार नाही. तसेच, शाळांना विनाअनुदान तत्वावर कोणत्याही शैक्षणिक वर्षात मान्यता

दिलेली असली तरी, राज्याची आर्थिक स्थिती, वेळोवेळी उपलब्ध होणारी आर्थिक संसाधने, राज्याच्या गरजा व त्यांचा प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन, शासन अनुदानाच्या सूत्रात बदल करील व ज्या शाळांना अनुदान मंजूर करण्यात आलेले नाही, त्या शाळांना जेव्हा अनुदान मंजूर करावयाचे असेल त्यावेळचे अनुदान सूत्र त्यांना लागू राहील.

५. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.९६८/२०२१/व्यय-५, दि.२६.११.२०२१ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.inया संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असुन त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२११२०११६५००७८७२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

Imtiyaz Mushtaque Kazi

Digitally signed by Imtiyaz Mushtaque Kazi
DN: CN = Imtiyaz Mushtaque Kazi, C = IN, S = Maharashtra, O = Government Of Maharashtra, OU = SCHOOL EDUCATION & SPORT DEPARTMENT
Date: 2021.12.01 16:54:54 +05'30'

**( इ. मु. काझी )**
**सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.**

**प्रति,**

१) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,मंत्रालय , मुंबई
२) मा. उपमुख्यमंत्री ( वित्त व नियोजन ) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३) मा. मंत्री (शालेय शिक्षण ) यांचे खाजगी सचिव , मंत्रालय, मुंबई
४) मा. राज्यमंत्री (शालेय शिक्षण ) यांचे खाजगी सचिव , मंत्रालय, मुंबई
५) अपर मुख्य सचिव ( वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
६) अपर मुख्य सचिव ( शालेय शिक्षण ) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
७) प्रधान सचिव (व्यय) यांचे स्वीय सहाय्यक वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ,
८) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
९) सह सचिव (अर्थसंकल्प), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) म.रा. पुणे,
११) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता ) महाराष्ट्र , १/२ मुंबई / नागपुर,
१२) महालेखापाल (लेखापरीक्षा ) महाराष्ट्र , १/२ मुंबई / नागपुर,
१३) महालेखापाल (स्थायिक निकाल लेखा परीक्षा व लेखा) महाराष्ट्र १/२ , मुंबई / नागपुर,
१४) स्थानिक निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी , मुंबई.
१५) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, पुणे विभाग
१६) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, सोलापूर
१७) अधिक्षक वेतन पथक (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, सोलापूर
१८) निवड नस्ती, एसएम-४